

KULTUREN

Innerstaden 2:1

Stortorget, fornlämning Lund 73:1,
Lunds stad, Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk förundersökning 2014

KULTURMILJÖRAPPORT 2015:10

NICKLAS KRONROTH

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

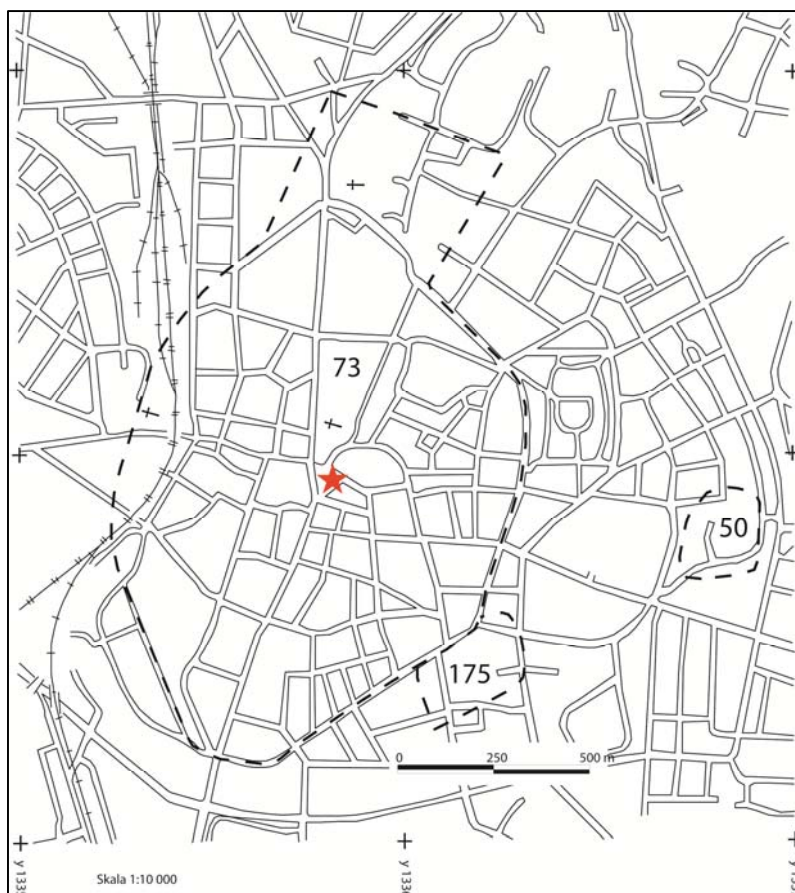

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	9
Genomförande och resultat	12
Sammanfattning	16
Kortfattad kulturhistorisk berättelse – en tolkning	17
Administrativa och tekniska uppgifter	18
Referenser	19
Bilaga	20
Planritningar	20
Sektionsritningar	25
Fyndregister	30

Figur 1. Lunds medeltida stadsområde, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med röd stjärna.

Inledning

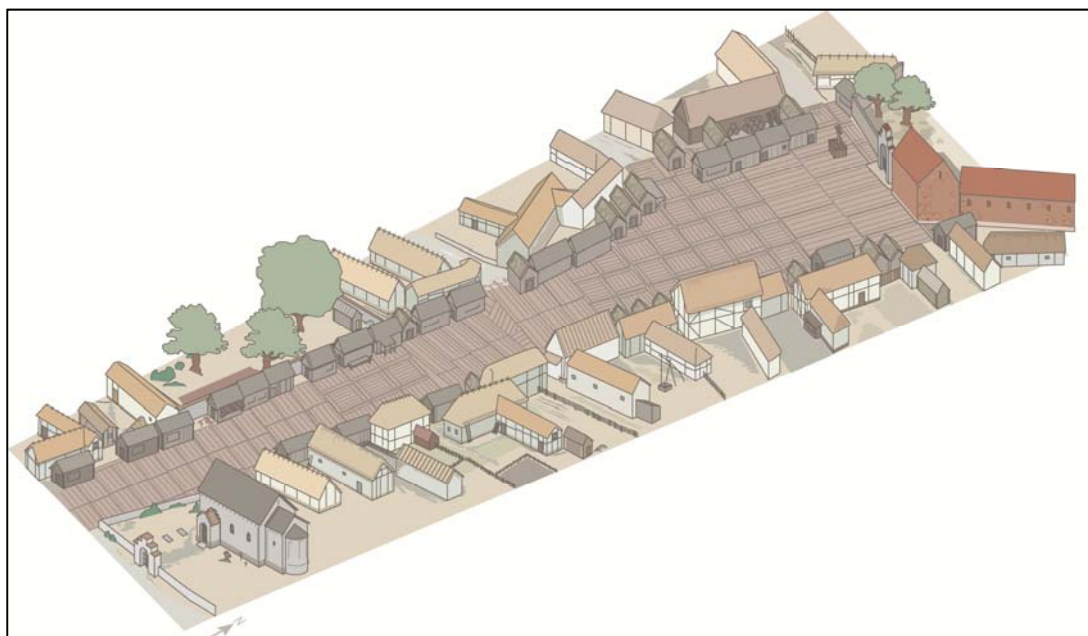
Med anledning av en elutbyggnad på Stortorget och Skomakaregatan i Lund, utfördes en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-4825-2014). Ett 95 m långt schakt grävdes från fastigheten Skomakaregatan 1 till elcentralen på Stortorget. Maximalt schaktdjup under markarbetet var 0,65 m. I Skomakaregatan berördes inte fornlämningen av ingreppet. Däremot framkom det flera medeltida kulturlager, en tunna, och flera syllstensrader, under markarbeten på Stortorget.

Torget upptog en central plats i den medeltida stadskärnan i direkt anslutning till Domkyrkan och kungsgården, som troligen var belägen väster om Domkyrkan i nuvarande Kyrkogatan.

Fornlämningsmiljö

Stortorget ligger centralt beläget i Lund. Den nuvarande sträckningen fick Stortorget i och med stadshusets uppförande år 1837. Tidigare har Stortorget utformning varit annorlunda och torget har varierat i form och storlek under århundradens lopp, vilket beror på att omgivande kvarter och tomtindelningen förändrats. Torget hade under medeltiden ett mer triangulärt och långsmalt utseende. Det var uppskattningsvis hälften så brett som dagens och det har liknats med en utvidgad gata.

Torget i Lund upptog en central plats i den medeltida stadskärnan, i direkt anslutning till Domkyrkan och kungsgården. Torgets placering var ingen tillfällighet utan en naturlig belägenhet i närheten av de kungliga domänerna, kungen kan själv ha legat bakom grundandet av torget (Eriksdotter 1994 s 10). I det medeltida Lund ledde en av huvudgatorna, Stora Södergatan, fram till torget från söder. På en osignerad karta från slutet av 1500-talet benämns Stora Södergatan som *Torgegade*, det vill säga gatan som ledde till torget (André & Högstedt 1990 s 11). Stora Södergatan övergår numera i kyrkogatan. Stora södergatan kan ses som handelsstråket till det slutliga målet och marknadsplatsen i stadens hjärta. Torget var kantat av handelsbodar, vilka finns omnämnda i de historiska källorna. Bodbebyggelsen har varit etablerad längs torget och i de norra delarna av Stora Södergatan, redan under 1100-talets första hälft, vilket fastställts utifrån historiska källor samt arkeologiska fynd (Blomqvist 1951 s 330ff). Det har också diskuterats huruvida torget varit träbrolagt eller inte (figur 2). Efter arkeologiska undersökningar år 1965, 1973 och 1993 kunde stöd i träbroläggningstolkningen grävas fram.

Figur 2. Rekonstruktion över hur det träbrolagda torget samt den norra delen av Stora Södergatan, inklusive bodbebyggelsen, kan ha sett ut. Domkyrkoområdet och dess port till höger i bildkant. Illustration av Petter Lönegård.

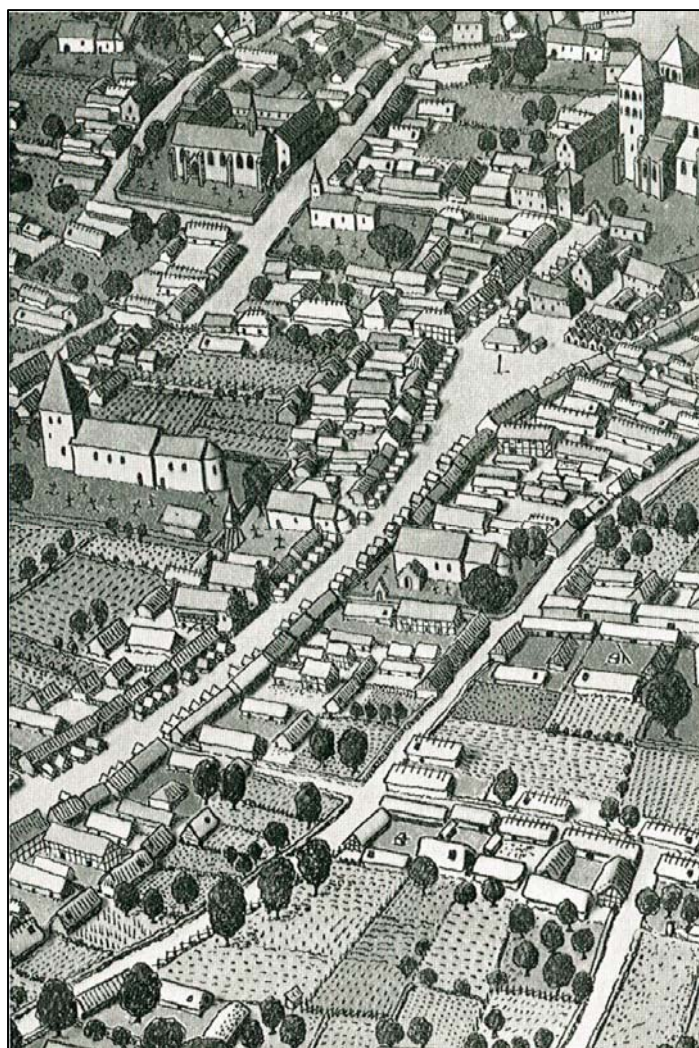
I norr avgränsades torget av domkyrkoområdet med en port. Porten är omnämnd år 1419 som "Järnet", vilket kan tyda på att porten varit utrustad med fällgaller. Fällgallret är i sin tur avbildat på en sigillbild från ca år 1500. Porten revs troligen någon gång på 1500-talet och två smala kvarter bildades. En mindre gata lades ut mellan domkyrkoområdet och torget. Gatan omnämndes som "Kirkestredet" efter reformationen och senare under 1600-talet kallades den Lilla Kyrkogatan. I samband med att kvarteren slogs samman och ett större hus uppfördes i kv St Laurentius södra del, år 1913, togs Lilla Kyrkogatan bort. (Larsson 2006 s 233).

Vid torgets nordvästra sida var tomtmarken belägen längre österut än dagens sträckning och bebyggelsen låg ut i det som idag är Kyrkogatan. Området motsvaras idag av kv Apotekaren och arkeologiska undersökningar i området har visat att det bebyggdes redan under 900-talets senare del. År 1288 omnämndes Lilla Fiskaregatan som "uia piscatorum", fiskarnas gata. Från samma år nämndes två svärdfejarbodas i nuvarande kv Apotekarens sydöstra del, källan har bekräftats med arkeologiska fynd i området. År 1910 och 1993 påträffades också rikligt med läderspill samt svärdsslidor på platsen (Larsson 2006 s 233).

I tidig medeltid har kvarteren väster om Stortorget; kv Färgaren och St Clemens, präglats av kyrkor och kyrkogårdar medan de norra och östra delarna var av mer profan bebyggelse. Flera kyrkor har påträffats i kv St Clemens södra del. Den äldsta kyrkan, en träkyrka från 990-talet, har antagits vara uppförd på Sven Tveskäggs initiativ. Träkyrkan ersattes av en stenkyrka under början av 1000-talet (Cinthio 1997, Larsson 2006 s 235). Kvarteret St Clemens avgränsning österut, mot Stortorget, har behållit samma sträckning som den äldsta bebyggelsen etablerades på platsen. Gatufasaderna mot Stortorget verkar därmed funnits från mitten av 1100-talet (Andrén 1980 s 50). Stabiliteten av tomtgränserna längs den västra sidan har föranlett tolkningarna att öster därom skulle en öppen yta varit belägen (Stortorget) (Andrén 1980 s 56).

Nuvarande kv St Botulf, öster om Stortorget, har löpt längre västerut och söderut jämfört med dagens kvartersutbredning. Som tidigare nämnts låg torgets östra gräns betydligt längre västerut och tomterna sträckte sig ut mot torget. Även i söder har kvarteret varit större och suttit ihop med nuvarande kv Maria Minor. Gatan som idag separerar kvarteren, Botulfsgatan, lades ut på 1930-talet (Larsson 2006 s 237).

Sammanställningar av utförda undersökningar omkring Stortorget visar en viss form av instabilitet i den äldsta bebyggelsens orientering och placering mellan 1030-1070. Därefter verkar bebyggelsen ligga fast fram till mitten av 1200-talet när torget vidgas österut. I början av 1200-talet förändrades orienteringen av tomter och bebyggelse för att sedan ligga fast till uppförandet av stadshuset år 1837 (Larsson 2006 s 237).

Figur 3. Ragnar Blomqvist rekonstruktion av torget och norra delen av torggatan inklusive bodbebyggelsen (Blomqvist 1951 s 330).

De arkeologiska iakttagelserna som gjorts kommer i synnerhet från arkeologiska schaktningsövervakningar. I de flesta schakten har konstruktionslämningar framkommit, som spår av pålar och plank. De tolkades år 1913 som "prygelbänkar" av Georg Karlin. En tolkning som Ragnar Blomqvist istället menade var spåren efter salubodar som omnämnts i skriftliga källor (Blomqvist 1941; 1951; Larsson 2006 s 237). Salubodarna är idag en vedertagen tolkning (figur 3).

Under en arkeologisk undersökning 1993 påträffades flera nivåer av träbroläggning (Eriksdotter 1994). Torgets funktion behöver inte vara samma genom århundraden och kan ha skiftat från en ideologisk plats där ting hölls, till ett torg med handelsbodar. I en uppteckning från omkring år 1180 nämns att man "gick ned framför St Laurentius kyrka (domkyrkan) och höll ting (Andrén 1980 s 56, Larsson 2006 s 238). En uppgift från år 1294 nämner att tingsplatsen flyttat till Sliparebacken, vilket kan hänga ihop med att torgytan förändras och en förtätning av bodar uppkommer (Andrén 1980 s 56; Larsson 2006 s 238).

1648	nämns som Peder Madsens gård
1650	betalade Laurits Knudsen jordskyld till helgeandshuset
1656	nämns som Laurits Knudsens gård

Vid gården låg möjligen den bod som kyrkan St Peter 1431 sålde till kaniken Jens Jensen. Bodan låg öster om rådhuset. Avgränsningen mot granntomten (114:2) är osäker. I området påträffades en stenkällare, sannolikt på tomten 114:1.

114:2 Gård (äldre uppgifter saknas)

-	ägdes av byfogden Christen Simensen
1648	köptes av Hans Lauritsen Landstingsskriver
1656	förvärvades av (köpmannen) Peter (Hansen) Kock.

På tomten 114:2 låg sannolikt någon eller några av de köpmansbodarna, som omtalas på 1300-talet. Fyra bodar, som låg i S:ta Maria Minors socken och öster om rådhuset, donerades av tre olika personer till domkyrkan och domkapitlet vid 1300-talets slut.

115 Tom/bod – "Skraedderhuset" St Mårtens kyrka/Domkapitlet

S:ta Maria Minors socken 1403-1487

-	ägdes av St Mårtens kyrka sedan gammalt
1403	köptes en tomt av Niels Jensen (murer) i Väsum
1407	donerades en bod till domkapitlet
1487	arrenderades 2 bodar av skräddarna och överskärarna i Vårfru lag
1570	betalades jordskyld för Skraedders gård
1648	nämns som Jacob Skraedders gård
1656	nämns som Jens Skults gård, bebodd av Povl Skraedder
1660-talet	nämns som "Schreder" huset

116:1 Gård (Stora Prästgillet)

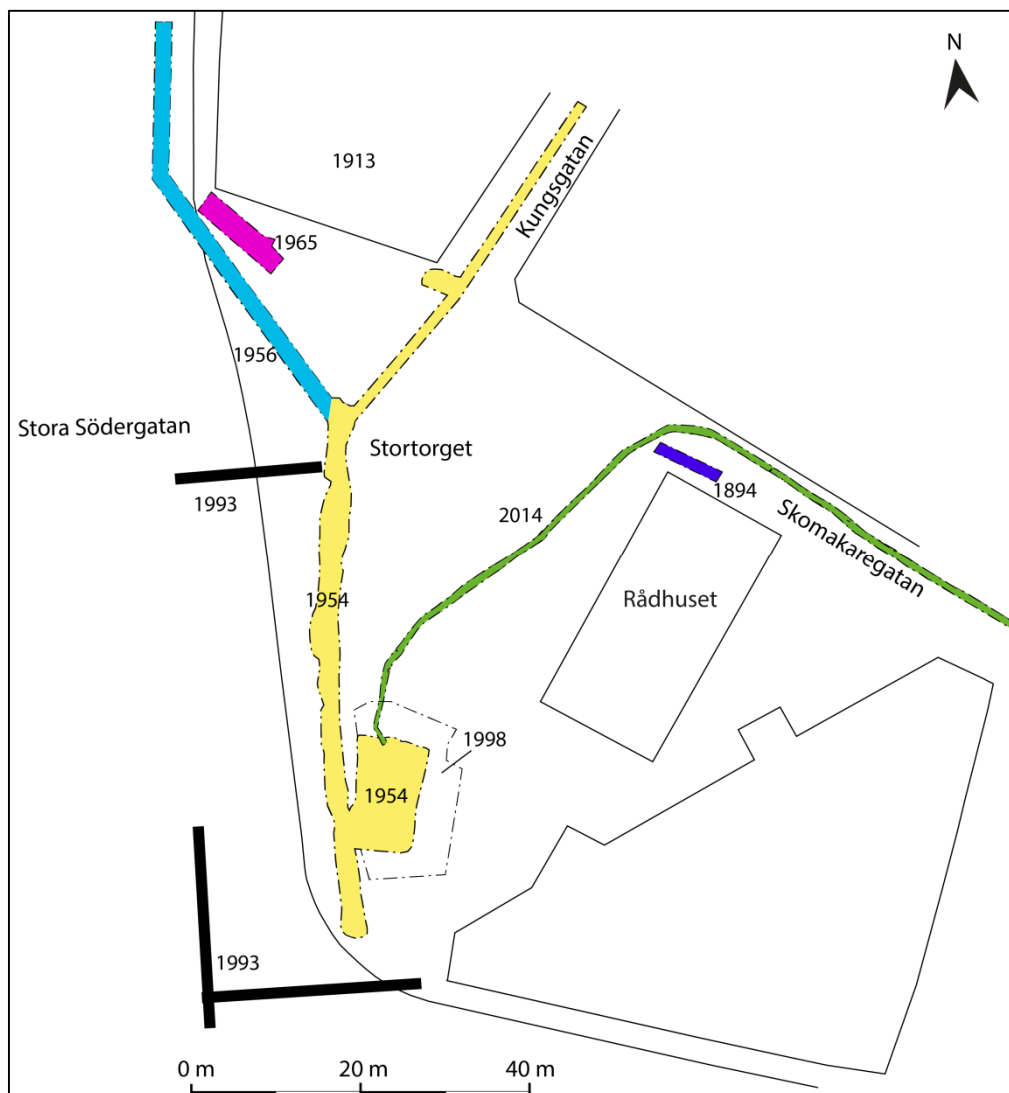
1403	nämns som prästgillealtarets tomt
1542	arrenderades av rådmannen Hans Holst
1660-talet	arrenderades på "evig tid" av byfogden Jens Skults änka Anne

116:2 Gård (Domkyrkan)

S:ta Maria minors socken 1544, 1547

1544	arrenderades på "evig tid" av rådmannen Hans Holst
1547	arrenderades på "evig tid" av Hans Holst barn
1568	nämns som Niels Holst gård
1621	nämns som Christen Eriksens gård
1661/62	betalade änkan Anne, sal Jens Skult jordskyld till domkyrkan för sin gård vid "Byes Brynd".

Utanför tomten 116:2 har påträffats en stor stenbrunn, ansluten till en stentrumma, som sannolikt är en del av Adam von Durens vattenledningssystem från kryptan i domkyrkan. Tomtgränsen mellan gårdarna 116:1 och 116:2 kan, som en gräns mellan två hus, följas arkeologisk till omkring 1300 (Andrén 1984 s 87f)

Figur 5. Arkeologiska undersökningar på Stortorget samt året de utfördes (Kulturens LA-arkiv).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

De arkeologiska iakttagelserna som gjorts i området kommer i synnerhet från arkeologiska schaktningsövervakningar. I de flesta schakten har konstruktionslämningar framkommit. Nedan följer de arkeologiska iakttagelser som gjorts på torget.

- År 1894 upprättade Georg J:son Karlin vad som sannolikt är den äldsta arkeologiska uppmätningen från Lunds stad. Tre sektioner, eller med Karlins egna ord, "skärningar" ritades. Två av dem kommer från Skomakaregatan medan den tredje är från "kloakgrävning" på Stortorgets sydöstra sida. Ritningen omfattar en sträckning av 5,00 m och är tämligen skissartad. Det framgår att en plankläggning eller träkonstruktion påträffades på ett djup av 1,70 m under den dåvarande markytan. Ritningen täcker ett djup om ca 2,80 m men det är oklart huruvida schaktet nådde

ner i moränleran. (Kulturens LA arkiv). Schaktet är markerat med mörkblå färg i figur 5.

- I november 1912 grävdes en "kloakledning snedt öfver Stortorget". Schaktdjupet uppgick till ca 2,00 m utan att moränleran påträffades. Sektionsritningarna ger ett skissartat intryck, eftersom sekvensen anges bestå av "sand, fyllning, mörkt kulturlager". Intressant i sammanhanget är planritningen eftersom "rester af ett trägolv" dokumenterats. Av situationsplanen framgår att detta "golv" befann sig ca 15 m öster om kv. S:t Clemens, det vill säga mitt ute i den nuvarande Stora Södergatan. Det återfanns på 2,20 m djup under den dåvarande markytan (Kulturens LA-arkiv). Schaktet i Stora Södergatan är inte inritat i figur 5.
- År 1913 utfördes en arkeologisk undersökning i kv St Laurentius södra del. Georg Karlin gjorde iakttagelser av träkonstruktioner som tolkades som "prygelbänkar". Eftersom trädelarna framkom både ovanpå och under ett knadderlager innebar det att mer än en nivå med "bänkar" påträffats. Dessa har dock dokumenterats som en och samma konstruktion (Eriksdotter 1994 s 63f).
- År 1954 skulle Lunds stad nyanlägga en huvudkloak. Schaktet för denna kom att dras tvärs över Stortorget till en längd av ca 65 m. Bredden uppgick till 2-2,5 m. Den översta metern togs bort med maskin därefter grävdes resterande kulturjord bort av anläggningsarbetarna. Stenlagda delar samt träkonstruktioner har dokumenterats i plan. Skilda träkonstruktioner har ritats på samma plan även om det i vissa fall har funnits en inbördes nivåskillnad på upp till 1,00 m. Medan dokumentationen av trä, där dimensioner och träslag noggrant angetts, har de omgivande jordlagren kommit i skymundan. Ofta benämns de som KG, kulturgyttja, utan några närmare angivelser om innehåll. Ritningsmaterialet har sammanställts vid olika tider och utifrån olika frågeställningar av Axel Christophersen (1980) Anders Andrén (1980) och Gunhild Erikdotter (1994). Tre skilda nivåer med trärester har kunnat urskiljas. De två undre träkoncentrationerna har av Christophersen antagits vara rester av medeltida bodbebyggelse på torget från 1200-1300-talet (Christophersen 1980 s 42 och 58), men som senare visat sig vara broläggningen av torget. Den yngsta träkoncentrationen framkom i schaktets norra del och utgjordes av välbevarade rester av ett träfundament, förmodligen till ett kraftigt korsvirkeshus. Christophersen anser att byggnaden kan ha fungerat som verkstadslokaler för ben- och hornhantverk. Enligt Anders Andrén kan det i själva verket ha varit fråga om stadens rådhus från 1300-talet (Andrén 1984 s 86). Schaktet är markerat med gul färg i figur 5.
- År 1954 anlades en underjordisk nätstation, den så kallade transformatorn, i Stortorget's södra del. Undersökningen berörde en yta om ca 190 m². Kulturlagermaktigheten uppgick till ungefär 3,50 m i det här området. Bevaringsförhållandena förefaller att ha varit mycket goda vid undersökningstillfället, en stor andel föremål av organiskt material som trä och läder påträffades. Dateringarna är jämnt uppdelade i intervall om fyra århundraden från 1020 till 1400. Anledning till att man utgick från år 1020 var att det tidigare antogs vara tiden för staden Lunds grundläggning. (Kulturens LA-arkiv). Schaktet är markerat med gul färg i figur 5.
- År 1956 utfördes schaktning för kulvert, vilken utgjorde en fortsättning på 1954 års arbeten. Schaktet sträckte sig 35 m åt nordväst upp mot Stora Kyrkogatan. Bland annat har de olika träkonstruktionsnivåerna ritats på skilda planer (Kulturens LA-arkiv). Schaktet är markerat med ljusblå färg i figur 5.

- I samband med grävandet av schakt för fjärrvärmekulvert på Stortorget år 1965 gjordes en rad arkeologiska observationer. På den nordvästra sidan av Stortorget och i söder påträffades rester efter en förmodad träbroläggning i form av stolpar och liggande virke i ek. På den västra delen av torget fanns rester efter murar till ett eller två hus och i anslutning till dem en stenläggning. På den södra delen av torget påträffades ytterligare en rest av en byggnad i form av grundstenar och stenläggning (Karlsson 2007a). Schaktet är markerat med rosa färg i figur 5.
- I samband med markarbete för avlopp i Stora Södergatan utfördes en arkeologisk förundersökning mellan åren 1972 och 1973. År 1973 grävdes delen förbi Stortorget. Det framkom äldre träbroläggning av gatan och torget i form av risbäddar, stenläggningar och träbroläggningar. Dessutom påträffades äldre vattenledningar av trä (Karlsson 2007b). Schaktet i Stora Södergatan är inte inritad i figur 5.
- Med anledning av en ledningsdragning över torget år 1993 utfördes en arkeologisk undersökning, resultatet för undersökningen har medfört en omtolkning av träkonstruktionerna. Flera nivåer av träbroläggning påträffades. Schakten från år 1993 gick i regel inte ända ned till undergrunde och där moränleran exponerades överlagrades den av ett ca 0,20 m tjockt kulturlager som har tolkats som det äldsta kulturlagret med spår av mänsklig aktivitet. Över dessa nivåer påträffades en kompakt rustbädd av pinnar och ris som har anlagts för att stabilisera och motverka de fuktproblem som funnits i området. På denna rustbädd framkom stenar som inte var lagda på någon jämn nivå utan varit avsedda som utfyllnad och stabilisering. Därefter har man lagt på jord, vilken karaktäriserades av homogenitet, utan inblandning och utan synlig inblandning av artefakter, för att jämna ut och antagligen också för att komma upp på en "säker" nivå i förhållande till den närbelägna bebyggelsen. En jämn grundläggningsyta har eftersträvat för den träbroläggning som påträffades. Över träbroläggningens destruktionsnivåer påträffades kulturlager som tolkades vara en blandning av avfall från intilliggande tomter som tillsammans med jord påförts som utjämning, alternativt grundläggning till nästa träbroläggningsnivå. Ytterligare en rustbädd och kompakt grå lera i två av schakten har förmodligen anlagts med avsikt att stabilisera markytan och som grundläggning till en yngre träbroläggningsnivå. Den yngre träkonstruktionen hade i princip samma utsträckning och utformning som den äldre, åtminstone i torgets norra delar (Eriksdotter 1994). Tre av schakten från undersökningen är inritade i figur 5 och markerade med svart färg.
- I samband med en utvidgning av det schakt som togs upp när nätstationen anlades år 1954, utfördes år 1998 en arkeologisk undersökning. Markarbetena omfattade ca 120 m². Huvuddelen av detta bestod av ytliga ingrepp som berörde grusfyllningen för den moderna markbeläggningen. Djupschaktet omfattade ca 25 m², varav halva ytan visade sig bestå av återfyllnadsmaterial från nätstationens anläggande samt från tidigare fjärrvärmeschakt och avloppsledningar som korsades i området södra del. Den arkeologiskt undersökta ytan uppgick som mest till ca 10 m². Trots detta påträffades 15 510 fynd (inklusive djurben). Fynden vittnar om dateringar från tidig medeltid och framåt (Kulturens LA arkiv). Schaktet är markerat med vit färg i figur 5.

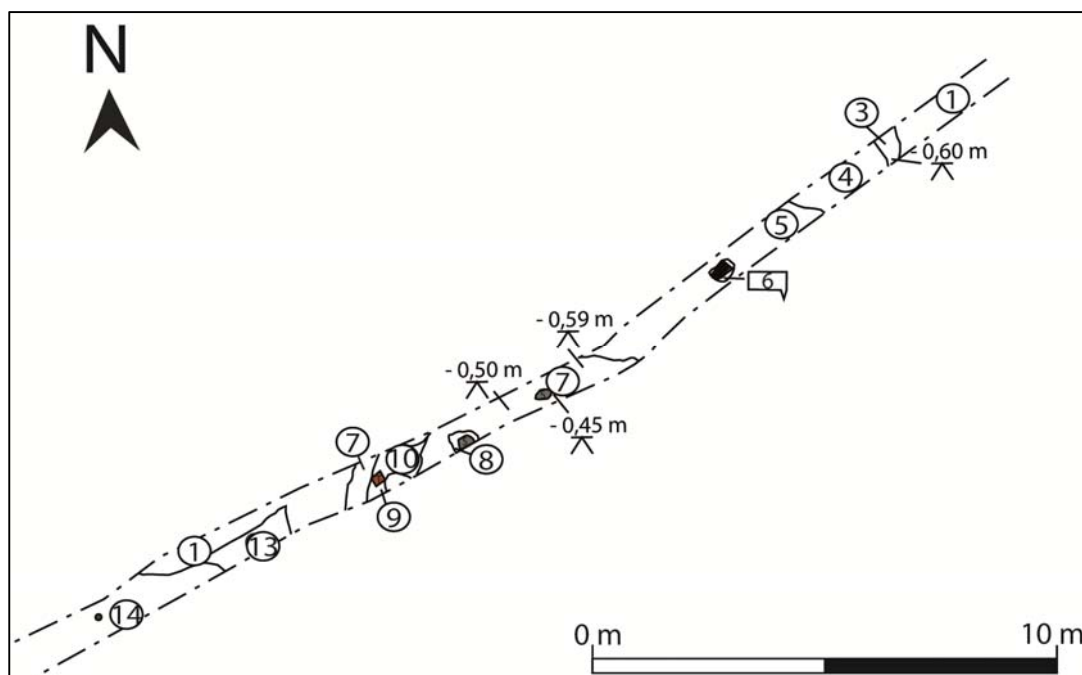

Figur 6. Trätunna som påträffades under markarbetena.

Genomförande och resultat

I samband med en elutbyggnad med sträckning från elcentralen på Stortorget till en fastighet på Skomakaregatan 1 i Lund utfördes en arkeologisk förundersökning. Ett ca 95,00 m långt schakt grävdes utmed den nordvästra delen av Skomakaregatan och söderut över Stortorget (figur 9). Schaktet var ca 0,70 m brett och mellan 0,45 till 0,60 m djupt. I den norra delen av schaktet berördes inga medeltida kulturlager, medan det schaktades ned till dessa i den mellersta och södra delen av schaktet. Fornlämningen lämnades till stor del orörd och rören lades ovanpå kulturlagren. På enstaka platser i schaktet togs dock delar av de medeltida kulturlagren bort tillsammans med ett par större stenar för att kunna lägga rören.

Längs med ca 45,00 m på Skomakaregatan och de första 5,00 m ned på torget bestod schaktmassorna av grus från tidigare rörschakt. Befintliga rör påträffades också i schaktbotten på olika ställen i den här schaktsträckningen. Inga intakta medeltida kulturlager berördes av ingreppet.

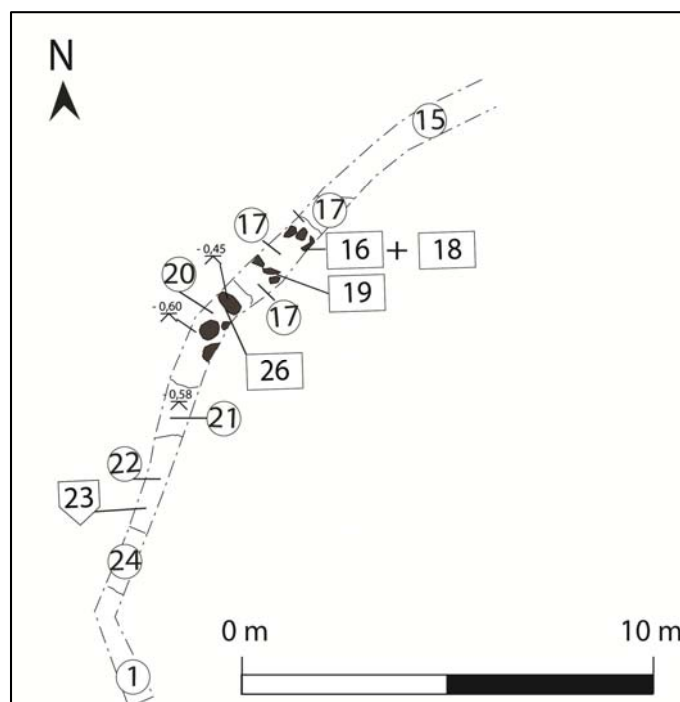

Figur 7. Planritning över schaktet på Stortorget, planritningen återfinns i sin helhet i figur 13.

Längre ned på torget, ca 5,00 m från det nordöstra hörnet, ändrades karaktären på lämningarna (figur 7). Det framkom intakta medeltida kulturlager och syllstensrader på några olika platser i schaktet. Delen av schaktet var ca 25,00 m långt och var ca 0,70 m brett och ca 0,60 m djupt. Schaktet karakteriserades generellt av odlingslager (kontext 3, 5, 7 och 14) som var rika på hushållsavfall och fläckar av blålera, vilket tyder på hushållsnära odling. Blåleran kan ha tillförts i jordförbättrande syfte. På ett djup av ca 0,60 m framkom ett medeltida odlingslager som kan dateras till 1300-tal på grund av protostengods i kombination med drejat svartgods och yngre rödgods (kontext 7). Bebyggelseindikationer i form av en nedgrävd tunna, syllstensrader och lergolv påträffades i mittendelen av schaktet. Lergolvet samt syllstenen som låg under, kontext 8, överlagrade 7 och därmed görs tolkningen att byggnaden är yngre. Det framkom inga andra syllstenar i direkt anslutning till den här. Antingen utgör grundstenen det nordvästra hörnet eller så är resten av stenen sedan tidigare borttagen. Den nedgrävda tunnans påträffades ca 2,00 m från syllstenen på ett djup av ca 0,50 m under nuvarande torgmark. En mörkbrun ring kunde tydligt ses i plan. Tunnans nedgrävning hade packats med blå lera och sten (kontext 9-10, se även figur 13 och 20). Tunnan tolkas som en latrin, och innehållet skulle kunna vara nedbruten människoavföring. Locket till tunnans hade kollapsat och träet var delvis nedbrutet. Bottnen på tunnans hade bevarats bättre och fanns till stora delar kvar. Då schaktdjupet för rörnedläggningen nåtts kunde träbotten ligga kvar. En nedgrävd stolpe påträffades också (kontext 6). Stolpen var huggen och var ca 0,40 m hög. Stolpen var svårtolkad, då inga andra stolpar framkom i schaktsträckningen. Stolpen var nedgrävd i kontext 5, som tolkats som ett odlingslager. Eftersom stolpen var grov, ca 0,25 m i diameter, är det inte frågan om en humlestör, utan den ska troligen tolkas som en tjuderpåle eller liknande.

Latrintunnan och stolpen tillhör sannolikt tomt 114:2 och karakteriseras av bakgårdsmiljö (figur 9). Odlingslagren som beskrevs ovan ska troligen placeras in i samtliga tomter i

sträckningen; 112, 114:1 och 114:2. Den framkomna syllstensraden tillhör troligen ett gårdshus på tomt 114:1 eller 112 (figur 9). Eftersom de verkar ligga i gränslandet mellan de båda tomtarna skulle stenarna kunna ha utgjort en gränsmarkering mellan dem, om man förutsätter att tomtgränserna legat fasta sedan 1200-talet till 1800-talet, som Stefan Larsson skrivit om (Larsson 2006 s 237).

Figur 8. Planritning fortsättning från figur 7, planritningen återfinns i sin helhet i figur 14.

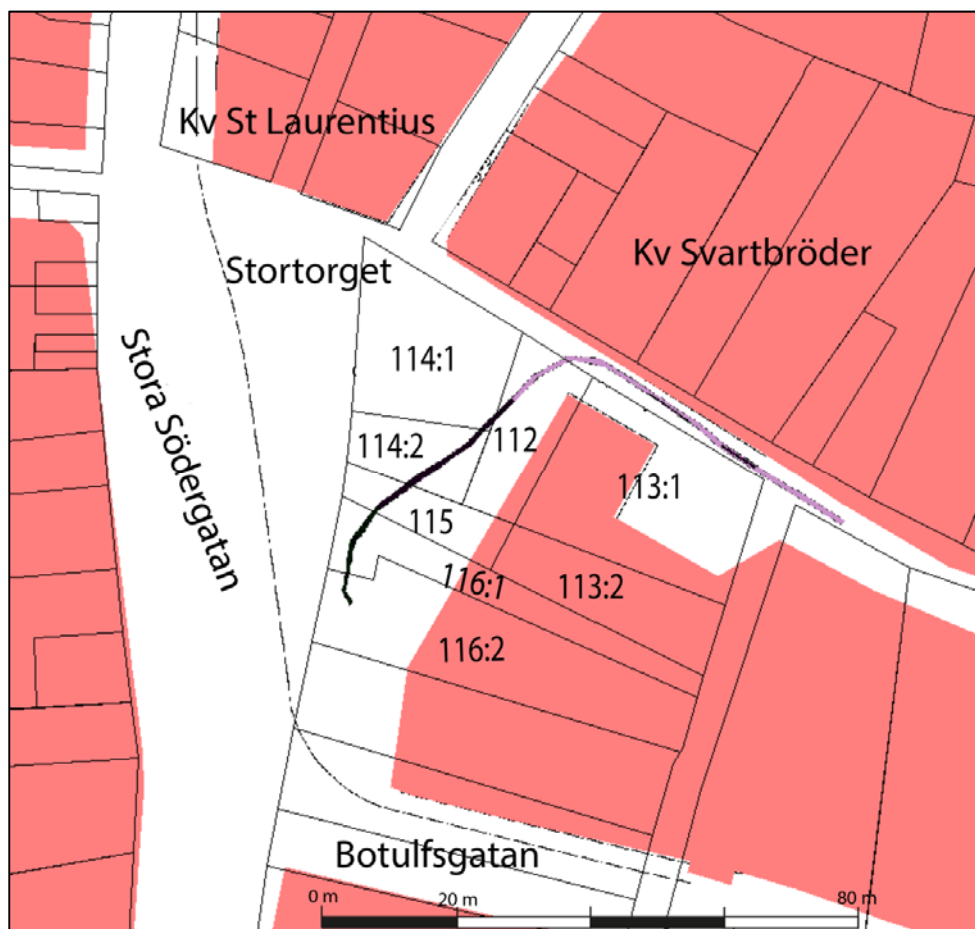
Den södra delen av schaktet grävdes till ett djup av 0,55 till 0,60 m (figur 8). Schaktet karakteriserades av konstruktioner i form av grundstenar, medeltida kulturlager och längst i söder av sentida fyllningsmassor. I den norra delen av schaktsträckningen påträffades ett medeltida kulturlager som innehöll mycket trä och nedbrutet organiskt material, kontext 15. I fält tolkades det ha med en träbroläggning att göra som delvis eller helt brutits ned. Men med tanke på att kulturlagret inte verkar ligga i torgmark utan i tomtmark, bör kulturlagret omtolkas. Kulturlagret innehöll större bitar bränd lera, träbitar, träkol och djurben och skulle kunna vara raseringskomponenter som blandats i odlingsjorden för att näringsberika den.

Över kontext 15 framkom kontext 17, ett medeltida utjämningslager som överlagrade syllstenskonstruktionerna kontext 16, 18 och 19. En mindre yta hade jämnats av med kontext 17, som hade förts på för att jämna av ytan över syllstenarna. Jorden som använts för det ändamålet hade tagits från odlingsmarken. Det går inte heller att utesluta att kulturlagret odlats. Syllstensraderna, kontext 16 och 18, låg ovanpå varandra och kan ha varit del av samma grundmurskonstruktion. Stenarna i kontext 16 togs bort medan stenarna i kontext 18 fick ligga kvar. Kontext 19 låg på samma djup som kontext 18 och i samma riktning, med 1,5 m mellanrum mellan raderna. Syllstensraderna tolkas tillhöra samma händelse och skulle kunna vara en grundläggning för en mindre byggnad eller bod, som legat på tomten. Längre söderut låg ytterligare en rad av grundstenar, kontext

26, stenarna var satta i kontext 20. Kontext 20 har tolkats som ett utjämningslager och har en medeltida datering. Det påträffades yngre rödgods i kulturlagret och dateras till 1400-tal.

Fornlämningen är välbevarad under Stortorget med feta och fuktiga kulturlager. Kulturlagren har hög organisk halt, fiskfjäll kunde bland annat lätt urskiljas. Kulturlagren framkom relativt grunt, från 0,45-0,65 m djup. Det schaktades ned till ytan av de medeltida kulturlagren, men på vissa ställen grävdes grundstenar samt kulturlager bort.

Figur 9. Stortorget är centralt beläget i figuren. Dagens tomtgränser är rödmarkerade och de aktuella tomtgränserna över Stortorget enligt Anders Andrén's tomtrekonstruktion kring år 1500 är utskrivna med nummer (Andrén 1984). Schaktet är markerat med svart där kulturlager påträffades och lila där enbart sentida massor framkom. Schaktet finns mer detaljerat i figur 12-14.

Figur 10. Fotografi från den arkeologiska undersökningen med stadshuset till höger i fotografiet.

Sammanfattning

Med anledning av en elutbyggnad på Stortorget och Skomakaregatan i Lund, utfördes en arkeologisk förundersökning. Ett schakt togs upp som påbörjades utanför Skomakaregatan 3 och som sedan grävdes västerut, över det nordöstra hörnet av Stortorget och ned mot de centrala delarna av torget. I den norra delen av schaktet berördes inte fornlämning alls, däremot framkom flera medeltida kulturlager och konstruktioner längre söderut. I den södra delen framkom flera grundstensrader till huskonstruktioner eller murar. Det har tolkats som att grundstensraderna haft att göra med bodbebyggelsen på torget. Genom en granskning av tomtindelningen från Andrén i jämförelse med schaktets belägenhet är det troligt att schaktet ligger inom tomtmarken. Å andra sidan är det inget som säger att bodbebyggelsen inte legat i utkanten av tomterna. Det är snarare troligt bodarna legat på tomtmarken snarare än på själva torget. Torget bör ses som en allmän plats medan tomternas bodar ingått i den privata sfären. Längre norrut vittnar kulturlagren och konstruktionerna mer om bakgårdsmiljö och tomtmark. Odlingslagren innehöll rikligt med djurben, träkol och annat hushållsavfall, vilket är vanligt i hushållsnära odlingar från medeltiden. De kulturlager som undersöktes har daterats till 1300-1400-tal.

Kortfattad kulturhistorisk berättelse – en tolkning

Stortorget hade en central plats i den medeltida staden Lund. Torget låg i direkt anslutning till domkyrkoområdet och kungsgården. I det medeltida Lund ledde en av huvudgatorna, Stora Södergatan, fram till torget från söder. Gatan benämndes *Torgegade*. Torget liknade till en början förmodligen mer en utvidgad gata och redan tidigt beboddes angränsande kvarter av stadens mer välbärgade människor. Byggnaderna i kv Sankt Clemens, som låg ut mot torget, etablerades på platsen redan under 1100-talet och strukturen mot gaturummet har sedan dess legat fasta. Den östra gränsen av torget har flyttats genom årens lopp. Det verkar ha funnits en något instabil gräns för torget under 1000-talet till 1200-talet, då torget expanderar österut. Torgets utformning antas sedan ligga fast fram till det moderna Rådhusets uppförande i mitten av 1800-talet.

Torget funktion som social och merkantil plats var till en början sekundär, det var andra intressen som var de primära. Från år 1180 står det omnämnt att man gick ned framför Sankt Laurentius kyrka, det vill säga Domkyrkan, och höll ting. Med tanke på närheten till kungsgården kan man tänka att den verkställande och dömande makten var samlad inom en relativt kort radie, allt i närheten av den stora ideologiska kyrkomakten. Torgets funktion som marknadsplats togs över då tinget flyttades till Sliparebacken under sent 1200-tal.

En förtätning av bodar uppstod i en tid av sprudlande liv i staden. Torget kantades av bodar som sköttes av respektive tomts ägare. I takt med att trycket från handeln tilltog, byggdes fler och fler bodar under 1100-talets slut och början av 1200-talet. Det bidrog till att torgmarken flyttades österut och torget vidgades för att sedan ligga relativt fast till Rådhusets uppförande år 1837. Torget var belagt med trätrottoarer så att människor enkelt kunde gå runt torgets yttersida för att göra sina inköp i bodarna. Mellan bodbebyggelsen och gårdshusen karakteriseras området av bakgårdsmiljö där bland annat odlingsmarken bredde ut sig. Odlingarna bestod av trädgårdsodlingar som gödslades med hushållsavfall som djurben och spisaska.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-4825-2014	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1 - Stortorget
Typ av exploatering	Elutbyggnad		
Uppdragsgivare	Krafringen		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	2014-03-17--2014-03-25		
Fälttid			
Arkeolog	25 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	67 m ²		
Kubik	40 m ³		
Schaktmeter	-		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	25x700 kr=17 500 SEK		
Rapport	25x700 kr=17 500 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	35 000 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	35 000 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	KM 94335:1-7, förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen.		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	6 ritblad A3, 5 planritningar i skala 1:100, 6 sektionsritningar i skala 1:20, 1 detaljritning i skala 1:10, 4 planritningar i skala 1:20.		
Foto	52 digitala fotografier		
Analys	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

André, A. & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. Gamla Lund förening för bevarande av stadens minnen, Årsskrift 72, 1990.

Andrén, A. 1980. Lund. Medeltidsstaden 26. Stockholm.

Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM rapport. Medeltidsstaden 56. Stockholm.

Blomqvist, R. 1941. Byamotet i Lund. Topografiska notiser. Kulturen 1941. En årsbok till medlemmarna av Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige, sid. 143-158. Lund: Kulturen.

Blomqvist, R. 1951. Lunds historia 1. Medeltiden. Lund.

Cinthio, M. 1997. Trinitatiskyrkan i Lund – med engelsk prägel. *Hikuin* 24, sid. 113-134.

Eriksdotter, G. 1994. Stortorget, Lund. Arkeologiska Rapporter från Lund, nr 7. Kulturen, Lund 1994.

Karlsson, M. 2007a. Stortorget, Lund. Arkeologisk undersökning 1965. Arkeologiska rapporter från Lund, nr 306. Kulturen, Lund 2007.

Karlsson, M. 2007 b. Stora Södergatan/Stortorget, Lund. Arkeologisk undersökning 1973. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 305. Kulturen, Lund 2007.

Larsson, S. 2006. Gestaltningen av några skånska städer. I: Larsson, S. (red.). Centraliteter. Människor, strategier och landskap. Skånska städer, Riksantikvarieämbetet 1;1, Lund.

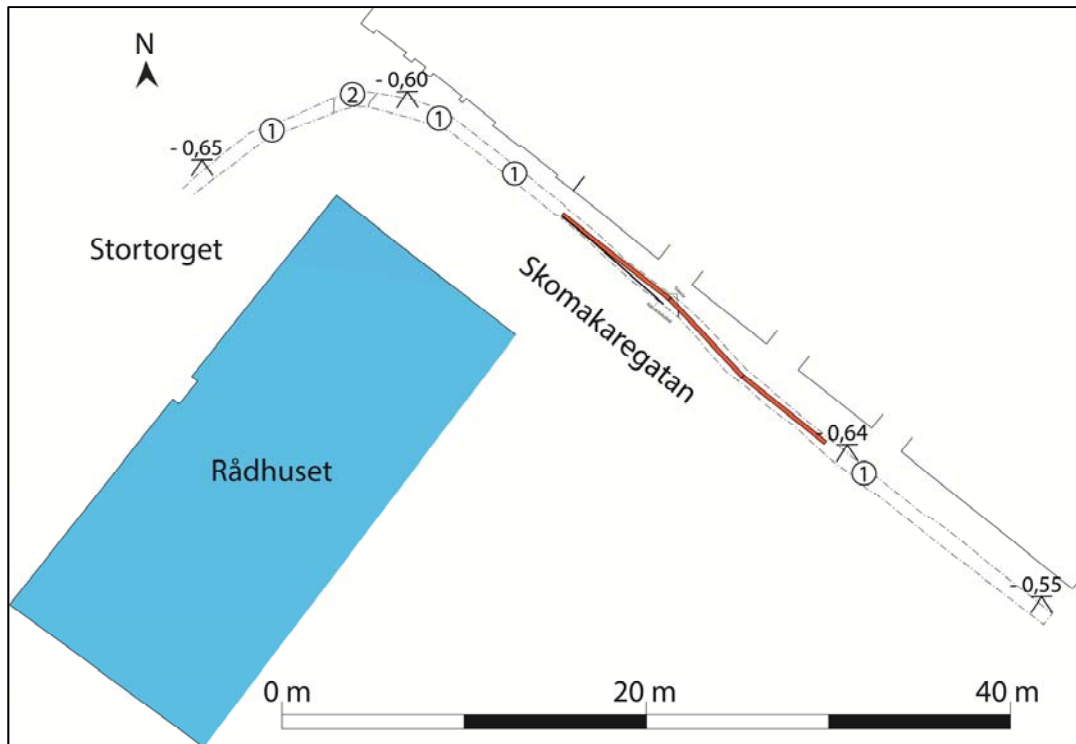

Bilaga

Planritningar

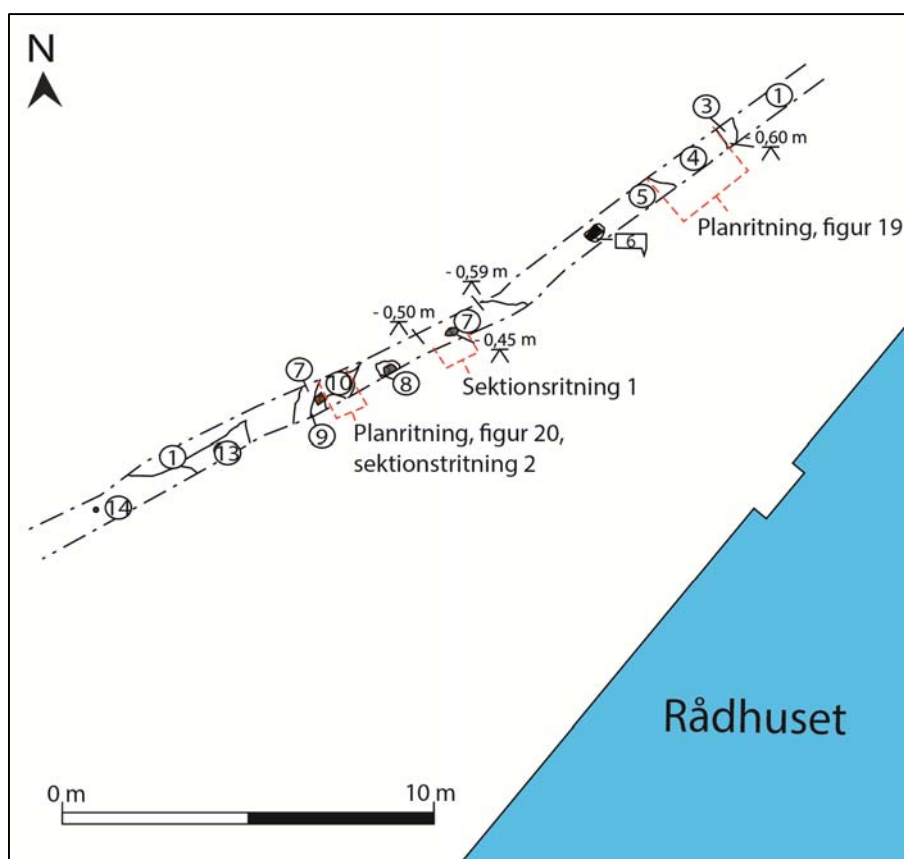
Figur 11. Planritning över Stortorget. Schaktet från aktuell undersökning är markerat med olika färger. Schaktdel 1 (figur 12) är markerad med gult, schaktdel 2 (figur 13) är markerad med lila och schaktdel 3 (figur 14) är markerad med grönt.

Figur 12. Schaktdel 1, längs Skomakaregatan och ca 10,00 m ut på Stortorget. Djupmått är i meter och är mätta från nuvarande marknivå.

1. Brun sand med inslag av humus som var grovkornig, torr, mager och lucker. Gul och röd tegelkross, träkol och småsten var närvarande. Fyllningslager i tidigare kabelschakt. Sentida. Det schaktades ned till befintliga rör, i figuren är det markerat med orange färg.

2. Brungrå humös lera som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Omrört lager med tegelkross, röd tegelkross, kalkbruk i koncentrationer och rikligt med träkol. Kulturlagret tolkas som uppfyllnadslager, bestående av omrörda kulturlager. Kulturlagret har troligen tillkommit som uppfyllningslager för gatan i senare tid.

Figur 13. Planritning, schaktdel 2.

1. Brun sand med inslag av humus som var grovkornig, torr, mager och lucker. Gul och röd tegelkross, träkol och småsten var närvarande. Fyllningslager i tidigare kabelschakt. Sentida.

3. Svartgrå humus med inslag av lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Tegelkross (röd) var närvarande medan träkol och djurben framkom i rikliga mängder. Kulturlagret tolkas som odlingslager och med tanke på det stratigrafiska läget dateras kulturlagret till medeltid.

4. Brungrå humös lera som var finkornig, fet, halvfuktig och kompakt. Träkol var närvarande och djurben enstaka. Kulturlagret, som var fritt från tegel, låg mot syllstenarna som framkom och tolkas utgöra ett utjämningslager för att jämna av ytan efter byggnaden som revs på platsen. Kulturlagret låg över 3. Syllstenarna återfinns detaljerat i figur 19. De representerar det östra hörnet på en byggnad som vänt mot nordväst. Med tanke på stratigrafisk position i schaktet dateras kulturlagret till senmedeltid.

5. Svartgrå humus med lerinslag som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret innehöll rikligt med djurben medan fiskben och träkol var närvarande. Kulturlagret var dåligt sorterat och det innehöll koncentrationer av blålera och nedbrutet organiskt material som syntes som bruna fläckar. Kulturlagret tolkas som ett odlingslager och dateras till medeltid.

6. Stolphål. En oval nedgrävning för en stolpe, vars sida var jämnt sluttande förutom i väster där sidan var vertikal. Nedgrävningskanten var skarp, bottenkanten likaså och botten var plan. Stolpen som stod i nedgrävningen var 0,22 m x 0,25 m. Det framkom inga andra stolpar/stolphål i närheten och det är därmed svårt att knyta till en byggnad. Stolpen kan ha utgjort en solitär företeelse som en tjuderpåle. Stolpen dateras till medeltid.

7. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Rikligt med djurben av fisk, ko, gris och fågel. Rikligt med träkol. Inget tegel framkom i lagret. Det framkom fynd av protostengods, drejat

svartgods samt yngre rödgods som daterar kulturlagret från hög- till senmedeltid. Kulturlagret tolkas som ett odlingslager som gödslats med hushållsavfall i en hushållsnära odling.

8. Gul och blå lera med inslag av humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. I kulturlagret fanns en grundsten som kan vara en hörnsten i en huskonstruktion mot öster. Kulturlagret tolkas som lergolv.

9. Blå lera med inslag av gul lera som var finkornig, fet, kompakt och fuktig. Leran har tillkommit som packningslager runt en tunna. Tunnan tolkas som latrintunna. En nedgrävning har grävts och en tunna har satts ned i nedgrävningen och leran har packats runt tunnan för att stabilisera tunnan. Tunnan har placerats på bakgården. Se planritning i detalj i figur 20.

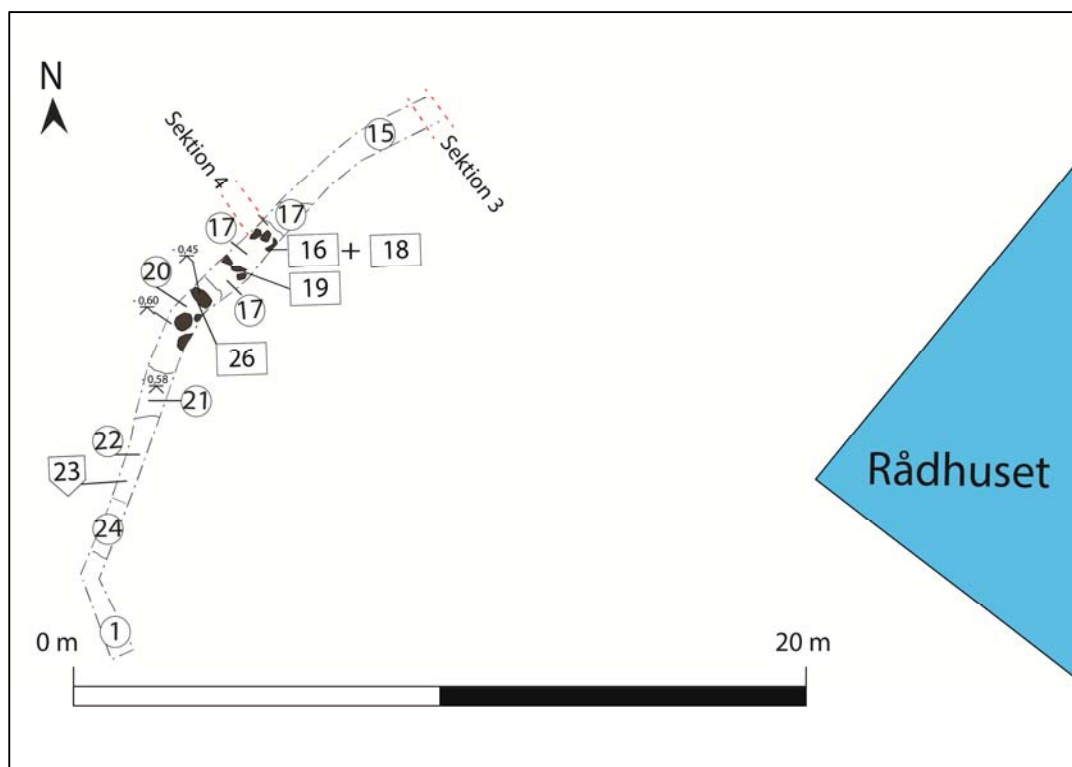
10. Tunna, träkonstruktion. Syftet har troligen varit att anlägga en latrin. Konstruktionen bestod av lager av trä, som delvis brutits ned. Locket till tunnan har förmodligen kollapsat ned i tunnan. Leran har skott nedgrävningen och ett par större stenar har satts för stöttning. Se planritning i detalj, figur 18.

11. Nedgrävning för latrin med skarpa kanter och sluttande sidor. Nedgrävningen var fyrkantig med skurna sidor i öster och väster. Nedgrävningen var 0,80 m lång, 0,60 m bred och 0,25 m djup. Nedgrävningen är djupare men grävdes inte i botten. Träbotten läts vara kvar *in situ*. Se planritning i detalj, figur 20.

12. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Det framkom träkol, djurben och nedbrutet organiskt material som trä och troligen människobajs. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en latrintunna.

13. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Rikligt med djurben och träkol. Inget tegel framkom i lagret. Det framkom fynd av protostengods, drejat svartgods samt yngre rödgods som daterar kulturlagret från hög- till senmedeltid. Kulturlagret tolkas som odlingslager som gödslats med hushållsavfall i en hushållsnära odling. Kulturlagret påminner om 7.

14. Brun humus med inslag av blålera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Hög halt av nedbrutet organiskt material med något gödslig karaktär. Medeltida odlingslager.

Figur 14. Planritning, schaktdel 3.

15. Mörkbrun, lerig humus som var finkornig, mycket fet, fuktig och kompakt. Det framkom enstaka bränd lera, bitar av trä, träkol och djurben i kulturlagret, och komponenterna var väl sorterade över ytan. Den brända leran framkom i 0,05- 0,10 cm stora bitar och var relativt spröd. Kulturlagret innehöll hög halt av nedbrutet organiskt material, som kan vara trä. Kulturlagret tolkades i fält som nedbrutet trä som kan varit del av en träbroläggning. Med tanke på att platsen för kulturlagret troligtvis legat på tomtmark, enligt Andrén, och inte på torget, är det möjligt att det ska tolkas annorlunda.

16. Stenkonstruktion, grundmur. 3 grundstenar som stod i kontext 17 vilka tolkats som syllstenar till en byggnad. Det skulle kunna vara grundstenar till en bod. Grundstenarna var inte fogade med bruk eller lera utan kallmurade. Kontext 17 låg uppemot kanten av stenarna. Grundstensraden plockades bort vid markarbetet. Datering till senmedeltid.

17. Gråbrun melerad lerig humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Bränd lera, sotfläckar, nedbrutet organiskt material, blå och gula lerfläckar var alla närvarande. Komponenterna var väl sorterade. Medeltida kulturlager som hade karaktären av odlingslager har lagts på som utjämningslager över en syllstensrad (16) och (18). Troligtvis en senmedeltida datering.

18. Konstruktion med grundstenar. Två grundstenar framkom under kontext 16. Grundstenarna kan ha ingått i en byggnadskonstruktion eller alternativt en mur. Stenen var fogad samman med lera. Troligen senmedeltida datering.

19. Konstruktion med grundstenar. Tre grundstenar påträffades, som låg tätt tillsammans, som tolkats som grunden till en byggnad. Grundstenarna påträffades på samma nivå som 18 och tolkas tillhöra samma tid.

20. Grå melerad humös lera som var finkornig, halvfet, torr och kompakt. Djurben, kalkfläckar och lerfläckar var närvarande. Det framkom rikligt med tegelkross. Kulturlagret tolkas som ett utjämningslager med raseringskomponenter. Fynd av yngre rödgods med grön glasyr daterar kulturlagret till senmedeltid. Kulturlagret har lagts ut i syfte att jämna av ytan för att bygga ett hus på platsen. Grundstenarna, kontext 26, stod i lagret.

21. Grå melerad humös lera som var finkornig, halvfet, torr och kompakt. Djurben, tegelkross, kalkfläckar och lerfläckar var närvarande. Troligen är 21 del av samma kulturlager som 20, men med mindre andel raseringskomponenter. Utjämningslager med senmedeltida datering. Fynd av yngre rödgods.

22. Gul lera som var finkornig, fet, torr och kompakt. Fyllningslager, bestående av homogen lera, i en sentida nedgrävning.

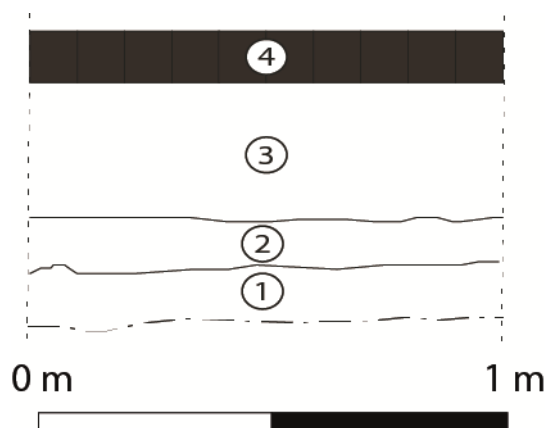
23. Nedgrävning med skarpa kanter och vertikala sidor. Nedgrävningen grävdes inte i botten och därmed kunde inte bottenkanten eller botten dokumenteras. Sentida nedgrävning för transformatorstation.

24. Beige sand som var grovkornigt, magert, kompakt och fuktigt. Fyllningslager för sentida nedgrävning, 25.

25. Nedgrävning. Sentida nedgrävning för elcentral. Återfylld med 24.

26. Konstruktion. Grundstenarna tolkas ha ingått i en huskonstruktion. De fyra stenarna bildar ett hörn som kan vara det nordvästra hörnet av byggnaden. Grundstenarna stod i kontext 20.

Sektionsritningar

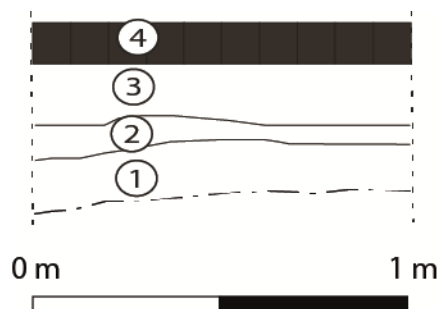
Figur 15. Sektionsritning 1. För placering se figur 13, schaktdel 2.

1. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Rikligt med djurben av fisk, ko, gris och fågel. Rikligt med träkol. Inget tegel framkom i lagret. Det framkom fynd av protostengods, drejat svartgods samt yngre rödgods som daterar kulturlagret från hög- till senmedeltid. Kulturlagret tolkas som ett odlingslager som gödslats med hushållsavfall i en hushållsnära odling. Se lager 7 på planritning, figur 13.

2. Grus, sentida bärlager.

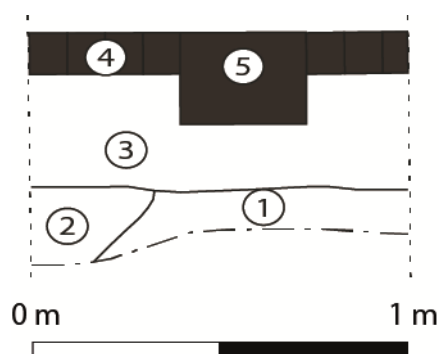
3. Sand och grus, sentida bärlager.

4. Gatsten, nutida torgbeläggning.

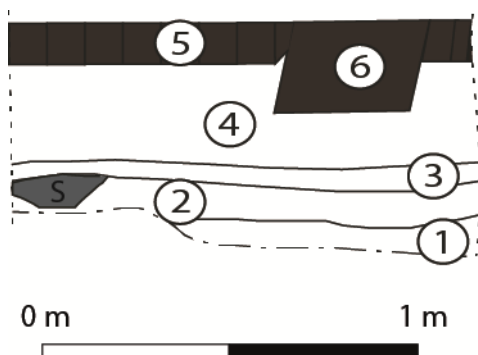
Figur 16. Sektionsritning 2, för placering se figur 13, schaktdel 2.

1. Blå lera med inslag av humus som var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Se kontext 9 på planritning del 2, figur 13.
2. Grus, sentida bärlager
3. Sand, sentida bärlager.
4. Gatsten, nutida torgbeläggning.

Figur 17. Sektionsritning 3, för placering se figur 14, schaktdel 3.

1. Mörkbrun, lerig humus som var finkornig, mycket fet, fuktig och kompakt. Det framkom enstaka bränd lera, bitar av trä, träkol och djurben i kulturlagret, och komponenterna var väl sorterade över ytan. Den brända leran framkom i 0,05- 0,10 cm stora bitar och var relativt spröd. Kulturlagret innehöll hög halt av nedbrutet organiskt material, som kan vara trä. Kulturlagret tolkades i fält som nedbrutet trä som kan varit del av en träbroläggning. Se kontext 15 på planritning del 3, figur 14.
2. Brun humus med inslag av blålera. Kulturlagret var finkornigt, fett, fuktigt och kompakt. Hög halt av nedbrutet organiskt material med något gödlig karaktär. Medeltida odlingslager. Se kontext 14 på planritning del 3, figur 14.
3. Sand, sentida bärlager
4. Gatsten, nutida torgbeläggning.
5. Större gatsten, tvärliggande gatsten som utgör en markering på torget för var det medeltida torget en gång legat. Gräns mellan den tidigare uppdelningen i tomtmark och torgmark.

Figur 18. Sektionsritning 4, för placering se figur 14, schaktdel 3.

1. Mörkbrun, lerig humus som var finkornig, mycket fet, fuktig och kompakt. Det framkom enstaka bränd lera, bitar av trä, träkol och djurben i kulturlagret, och komponenterna var välsorterade över ytan. Den brända leran framkom i 0,05- 0,10 cm stora bitar och var relativt spröd. Kulturlagret innehöll hög halt av nedbrutet organiskt material, som kan vara trä. Kulturlagret tolkades i fält som nedbrutet trä som kan varit del av en träbroläggning. Se kontext 15 på planritning del 3, figur 14.

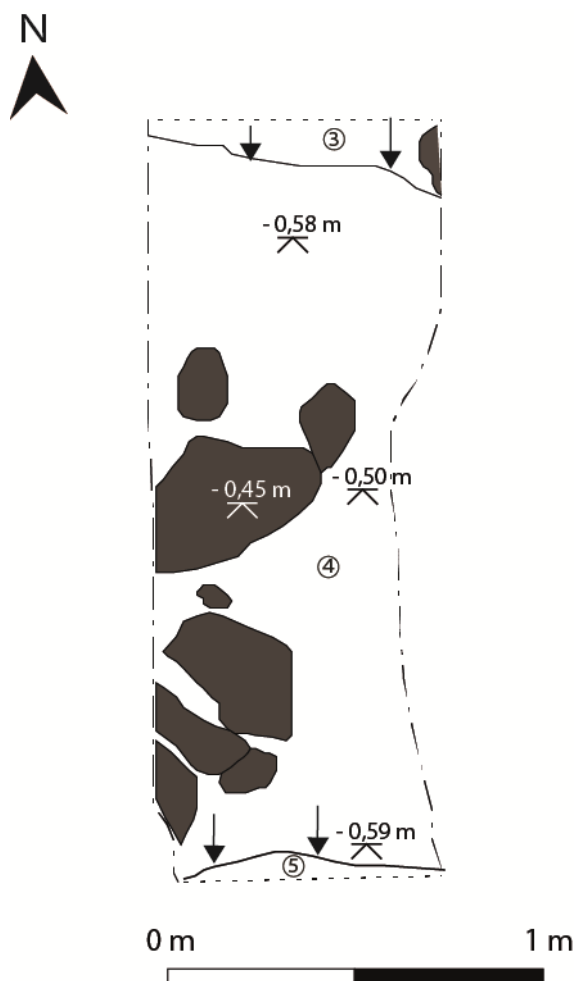
2. Gråbrun melerad lerig humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Bränd lera, sotfläckar, nedbrutet organiskt material, blå och gula lerfläckar var alla närvarande. Komponenterna var välsorterade. Medeltida kulturlager som hade karaktären av odlingslager har lagts på som utjämningslager över en syllstensrad (16) och (18). Troligtvis en senmedeltida datering. Se kontext 17 på planritning del 3, figur 14.

3. Grus, sentida bärlager

4. Sand, sentida bärlager

5. Gatsten, nutida torgbeläggning.

6. Större gatsten, tvärliggande gatsten som utgör en markering på torget för var det medeltida torget en gång legat. Gräns mellan den tidigare uppdelningen i tomtmark och torgmark.

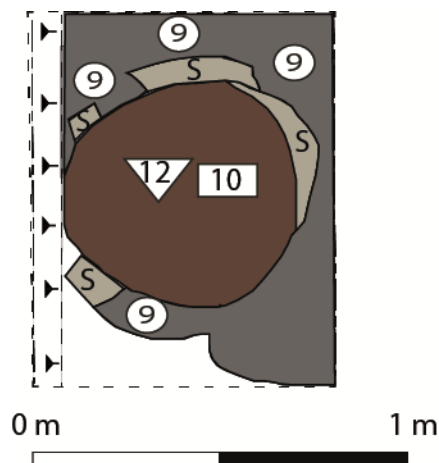
Figur 19. Planritning i detalj över syllstensrad samt omkringliggande kulturlager, från figur 13. Syllstenarna tolkas utgöra ett hörn för en byggnad som legat mot nordväst.

3. Svartgrå humus med inslag av lera som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Tegelkross (röd) var närvarande medan träkol och djurben fanns i rikliga mängder. Kulturlagret tolkas som odlingslager och med tanke på det stratigrafiska läget dateras kulturlagret till hög- till senmedeltid.

4. Brungrå humös lera som var finkornig, fet, halvfuktig och kompakt. Träkol var närvarande och djurben enstaka. Kulturlagret, som var fritt från tegel, låg mot syllstenarna och tolkas utgöra ett utjämningslager för att jämna av ytan efter byggnaden som stod på platsen hade rivits. Kulturlagret låg över 3 och under 5. Med tanke på stratigrafisk position i schaktet dateras kulturlagret till senmedeltid.

5. Svartgrå humus med lerinslag som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Kulturlagret innehöll rikligt med djurben medan fiskben och träkol var närvarande. Kulturlagret var dåligt sorterat och det innehöll koncentrationer av blålera och nedbrutet organiskt material som syntes som bruna fläckar. Kulturlagret tolkas som ett odlingslager och dateras till medeltid.

6. Grundstenskonstruktion. Syllstenarna representerar det östra hörnet på en byggnad som haft orientering mot nordväst.

Figur 20. Planritning i detalj, trätunna från figur 13.

9. Blå lera med inslag av gul lera som var finkornig, fet, kompakt och fuktig. Leran har tillkommit som packningslager runt en tunna. Tunnan tolkas som latrintunna. En nedgrävning har grävts och en tunna har satts ned i nedgrävningen och leran har packats runt tunnan för att stabilisera tunnan. Tunnan har placerats på bakgården.

10. Tunna, träkonstruktion. Syftet har troligen varit att anlägga en latrin. Konstruktionen bestod av lager av trä, som delvis brutits ned. Locket till tunnan har förmodligen kollapsat ned i tunnan. Leran har skott nedgrävningen och ett par större stenar har satts för stöttning.

11. Nedgrävning för latrin med skarpa kanter och sluttande sidor. Nedgrävningen var fyrkantig med skurna sidor i öster och väster. Nedgrävningen var 0,80 m lång, 0,60 m bred och 0,25 m djup. Nedgrävningen är djupare men grävdes inte i botten. Träbotten läts vara kvar *in situ*.

12. Brun humus som var finkornig, fet, fuktig och kompakt. Det framkom träkol, djurben och nedbrutet organiskt material som trä och troligen människobajs. Kulturlagret tolkas som fyllningslager i en latrintunna.

Fyndregister

Innerstaden 2:1 – Stortorget

Arkeologisk förundersökning 2014

Lst. dnr. 431-6162-2014

KM 94335

Fyndnr	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.
1	7	Keramik	Kärl	Svartgods, drejat	Kruka	mynning - buk	1	38
2	4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kruka	buk	1	28
3	21	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Bägere	buk	1	5
4	21	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk - botten	1	8
5	21	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	buk - botten	1	54
6	20	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kruka	mynning	1	25
7	17	Keramik	Formtegel			Övrig	1	143

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2015

- 2015:1 Flyinge 22:49, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2013-2014. Carita Melchert.
- 2015:2 Kv Botanicum 15, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth och Aja Guldåker.
- 2015:3 Kv Fredrik 8, Ystad. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
- 2015:4 Kv Tegnér 1, Lund. Geoteknisk undersökning m fl 2014. Aja Guldåker.
- 2015:5 Kv Bävern 1, Trelleborg. Översiktlig förundersökning. 2014. Ivan Balic.
- 2015:6 Utbyggnad av Södra stambanan, sträckan Flackarp – Lund C. Arkeologisk utredning steg 1 2014. Ivan Balic & Johan Wallin.
- 2015:7 Adelgatan. Arkeologisk förundersökning 2013. Aja Guldåker.
- 2015:8 Stora Råby 34:16, Stora Råby fornlämning nr 10:1 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2015. Aja Guldåker.
- 2015:9 Kv Sankt Mikael 16, Lund. Arkeologisk förundersökning och geoteknisk undersökning 2014. Aja Guldåker & Ivan Balic.
- 2015:10 Innerstaden 2:1, Stortorget, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Nicklas Kronroth.